

NR 6/171 CZERWIEC 2025

BEZPŁATNY MIESIĘCZNIK

SILESIA

TRAM NEWS

ISSN 2299-2790

Nakład: 6 000 egz.

WYDARZENIA

**Dobroczynny
bieg z udziałem
tramwajarzy**

»» str. 3

ROZMAITOŚCI

**Zabytkowy
tramwaj
na kryształowym
jubileuszu**

»» str. 8

ROZMAITOŚCI

**8. urodziny
Metropolii**

»» str. 9

Zmiany w rozkładach jazdy

»» str. 2, 4 i 5

Jedźmy razem

Niemal co miesiąc, na łamach naszego czasopisma, zachęcamy Czytelników do zwiedzania i poznawania naszej Metropolii. Od 27 do 29 czerwca nadarza się ku temu wspaniała okazja - już po raz czwarty organizowany jest festiwal wycieczek pod nazwą „Kierunek GZM”. Wakacyjny nastrój z pewnością sprzyja rodzinnym eskapadom, podczas których poznać możemy sąsiednie czy pobliskie miejscowości, z ich niezwykłą historią i wyjątkowymi ludźmi. Warto dodać, że dotarcie do tych miejsc w czasie festiwalu jest ułatwione m.in. dzięki bezpłatnej komunikacji tramwajowej i autobusowej. O szczegółach wydarzenia informujemy na stronie 9. Obchodzone pod koniec czerwca Święto Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii przypomina nam, że mija już 8 lat od jej powstania. W strategii rozwoju GZM bardzo ważną rolę odgrywa transport publiczny. Jesteśmy dumni z tego, że w procesie tym aktywnie uczestniczy spółka Tramwaje Śląskie S.A., która realizuje kolejne unijne projekty inwestycyjne, obejmujące modernizację i rozwój infrastruktury tramwajowej wraz z zakupem taboru tramwajowego. Przy tej okazji nasuwa mi się pewna refleksja. Metropolia stwarza nowe szanse rozwoju i przynosi wspólne korzyści gminom, które wchodzi w jej skład. Z drugiej jednak strony, o czym nie należy zapominać, przynależność do niej wymaga ścisłej współpracy w rozwiązywaniu codziennych problemów. Dotyczy to np. remontów na drogach, które wiążą się z koniecznością reorganizacji transportu publicznego, nowymi rozkładami jazdy czy koniecznymi objazdami. Nie zawsze są to działania zaplanowane, zdarza się, że podejmowane są w trybie nadzwyczajnym, co wiąże się z dodatkowymi uciążliwościami dla użytkowników dróg i pasażerów. Przykładem jest zamknięcie estakady w Chorzowie, o czym informujemy na stronach 4 i 5.

Wakacje szkolne już się rozpoczęły, podobnie jak sezon urlopowy. Na czas urlopu mamy dla Państwa drugi odcinek przewodnika turystycznego o Szlaku Husarii Polskiej - tekst zamieszczamy na stronach 6 i 7. Ponadto, dla relaksu, przygotowaliśmy kolejne ciekawostki wyszperane z archiwum, nietypowe zestawienie liczbowe dotyczące tramwajów, a także krzyżówkę. Zapraszam Państwa do lektury, życząc udanego wypoczynku i wytchnienia od codzienności.

Bolesław Knapik
Prezes Zarządu Spółki Tramwaje Śląskie S.A.

Prace przy wiadukcie nad ulicą Piłsudskiego w Sosnowcu

Od 28 czerwca do 1 sierpnia nie będzie możliwości przejechania pod wiaduktem w ciągu ulicy Piłsudskiego w Sosnowcu. Powodem zmian w organizacji ruchu są roboty przy pobliskim wiadukcie kolejowym.

PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. przekazały informację, że planowany jest montaż stalowych belek, które są częścią nowej konstrukcji. Wykonawca postawi też tymczasowe podparcia na czas betonowania nowych przyczółków i podpór obiektu, które będą umiejscowione na jezdni i na torowisku. Ruch drogowy zostanie skierowany w tym czasie przez ulice: 3 Maja, Parkową, Gen. Grota-Roweckiego i Mireckiego, natomiast ruch pieszy będzie utrzymany. Od 2 sierpnia zostanie przywrócony ruch samochodów i tramwajów, a prace na wiadukcie będą kontynuowane. O zmianach w komunikacji publicznej w Sosnowcu informuje Zarząd Transportu Metropolitalnego. Oto najważniejsze z nich:

- tramwaje linii 15 kursować będą pomiędzy przystankami Zagórze Rondo Jana Pawła II – Sosnowiec Dęblińska,
- tramwaje linii 21 jeździć będą trasą Mysłowice Dworzec PKP – Tworzeń Huta Katowice,

- linie 26 i 44 zostaną zawieszone,
- zmieniać się rozkłady jazdy linii 27 i 34,
- uruchomiona zostanie linia tramwajowa 45, która kursować będzie pomiędzy przystankami: Katowice Pl. Wolności – Sosnowiec Piłsudskiego/Sobieskiego.

Ponadto uruchomione zostaną autobusy Z-21, które połączą przystanki Milowice Hala Sportowa i Sosnowiec Urząd Miasta (przez Pogoń). Zmieniać się trasy autobusów 91, 299, 723, 813, 835, M4, 808 i M17.

Z tramwaju na autobusy najwygodniej przesiadać się na przystankach: Sosnowiec Al. Zwycięstwa, Sosnowiec Dworzec PKP, Sosnowiec Estakada, Sosnowiec Piłsudskiego/Sobieskiego.

Szczegółowe informacje znajdziecie na stronie Transport GZM z komunikatami i rozkładami jazdy: rj.transportgzm.pl

Fot. slaskienatorach.pl

SILESIA
TRAMNEWS

Wydawca:
Agencja Mediów Lokalnych mediaL
41-500 Chorzów, ul. Katowicka 107, tel. 32 2413 374

Redaktor naczelny: Waldemar Kosior

Druk:
POLSKA PRESS Sp. z o.o.
Za treść ogłoszeń redakcja nie odpowiada

Szyny prowadzą nas do serc

Aż 845 biegaczy wystartowało w 6. edycji Charytatywnego Biegu z okazji Dnia Dziecka „TAURON BIEGNIJ DLA ANIOŁÓW!” W tej niecodziennej rywalizacji nie liczył się jednak wynik - najważniejsza była wielopokoleniowa integracja w imię dobroczynności. Najmłodsza uczestniczka miała półtora miesiąca, a najstarsza 80 lat.

Organizatorem wydarzenia było Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom i Młodzieży DOM ANIOŁÓW STRÓŻÓW, a w gronie partnerów po raz kolejny znalazła się spółka Tramwaje Śląskie S.A. Biegom - głównemu na dystansie 5 km oraz dla dzieci na trzech różnych dystansach - towarzyszył pełen atrakcji Piknik Rodzinny. 1 czerwca w Parku im. Tadeusza Kościuszki w Katowicach nie mogło zabraknąć strefy chill-out, masażu i jogi na trawie, prawdziwej rajdówki, animacji, gier i malowania buziek dla maluchów. W Biegu Głównym na 5 km uczestniczyli nie tylko doświadczeni biegacze, ale także dzieci i ich rodzice, opiekunowie z maluchami w wózkach, drużyny nordic-walking, właściciele piesków razem ze swoimi pupilami i duże grono spacerowiczów. Pod hasłem „Szyny prowadzą nas do serc” wystartowała drużyna spółki Tramwaje Śląskie S.A. w składzie: A. Borowik, A. Serwecińska, M. Imiołek, R. Imiołek, T. Ziętek, Ł. Rosa, A. Gałęziok, G. Masłowski, D. Palusiński, M. Keller.

W biegach dla dzieci wzięło udział ponad 250 biegaczek i biegaczy w wieku od 0 do 13 roku życia. Zorganizowano bieg przedszkolaków (do 6 roku życia), dzieci młodszych (od 7 do 10 roku życia) oraz dzieci star-

szych (od 11 do 13 roku życia). Ponadto wielu maluchów od 0 do 6 roku życia biegło wraz ze swoimi rodzicami w Biegu Głównym. Każdy uczestnik dostał pamiątkowy medal, natomiast zdobywcy trzech pierwszych miejsc w każdej kategorii biegowej otrzymali nagrody i puchary. W przypadku przedszkolaków każdy był zwycięzcą!

- Ogromnie nas raduje, że spółka Tramwaje Śląskie S.A. angażuje się w nasze działania. Cieszy nas, że wspólnie tworzymy piękne inicjatywy w duchu społecznej odpowiedzialności biznesu, niosąc realną pomoc dzieciom, młodzieży i rodzinom, które potrzebują naszej troski i wsparcia. Razem robimy naprawdę wiele dobra! - podkreślają organizatorzy. Wydarzenie nie mogłoby się również odbyć bez ogromnej pomocy i zaangażowania wolontariuszy - na co dzień wspierających Dom Aniołów Stróżów w pracy z dziećmi bądź aktywnie włączających się w organizację charytatywnych akcji, takich jak Tauron Biegnij dla Aniołów. W tym roku było ich aż 112.

W patriotycznym nastroju

Spółka Tramwaje Śląskie S.A. włączyła się w obchody Narodowego Dnia Powstań Śląskich oraz Święta 13. Śląskiej Brygady Obrony Terytorialnej. Uroczystości połączone z rodzinnym piknikiem zorganizowano 14 czerwca na Skwerze 100-lecia Powstań Śląskich w Parku Śląskim.

W trakcie wydarzenia wręczono medale i odznaczenia osobom zasłużonym dla obronności kraju. W programie obchodów znalazły się także pokazy sprzętu wojskowego, prezentacje służb mundurowych i instytucji, rekonstrukcje historyczne, a także występy artystyczne. Okolicznościowe, cieszące się dużym zainteresowaniem, stoisko przygotowała spółka Tramwaje Śląskie S.A.

red

Fot. Krzysztof Łojko/IPN

Zamknięta estakada w Chorzowie

Duże zmiany w rozkładach jazdy

Fot. Mariusz Banduch

Chorzowska estakada to oś łącząca Bytom z Katowicami. Dziennie przejeżdżało tą drogą 45 tysięcy pojazdów, w tym również znaczna część komunikacji miejskiej.

Od 4 czerwca w Chorzowie obowiązują zmiany na około 30 liniach autobusowych i tramwajowych. Powodem tak dużej reorganizacji w rozkładach jazdy, którą w trybie nagłym wprowadził Zarząd Transportu Metropolitalnego, jest decyzja władz Chorzowa o zamknięciu estakady w ciągu drogi krajowej nr 79.

Komunikat o wyłączeniu chorzowskiego wiaduktu został ogłoszony 2 czerwca. Decyzję podjął prezydent Chorzowa, powołując się na względy bezpieczeństwa i ekspertyzę techniczną wykonaną na zlecenie Miejskiego Zarządu Ulic i Mostów. Obecnie po estakadzie i pod nią nie mogą jeździć samochody ani tramwaje. W tym samym rejonie zakazany został również ruch pieszych. Natomiast pociągi przejeżdżające pod estakadą poruszają się zgodnie z rozkładami jazdy.

– W ciągu jednego popołudnia, w dniu niezaplanowanego zamknięcia estakady, musieliśmy pilnie i w trybie interwencyjnym wprowadzić zmiany rozkładów jazdy i tras dla około 20 linii autobusowych i 10 tramwajowych. Następnie, 7 czerwca, wprowadziliśmy korektę dotychczasowych modyfikacji. Rozkłady jazdy w większym stopniu zostały wówczas dostosowane do kształtującego się, rzeczywistego ruchu – wyjaśnia Justyna Koch, zastępczyni rzecznika prasowego ZTM. – Kolejne wdrażane zmiany są odpowiedzią na głosy mieszkańców. Ich celem jest m.in. skrócenie objazdów – dodaje Justyna Koch.

Zmiany w rozkładach jazdy dotyczą linii autobusowych: 6, 22, 48, 74, 92, 98, 139, 165, 190, 192, 632, 663, 664, 830, 840, 840N, 974, 998, M3. Linie zostały tak poprowadzone, aby wykorzystywać te ulice, na których ruch aktualnie odbywa się płynniej i aby skrócić objazd.

Nowe rozkłady jazdy objęły linie tramwajowe: 0, 6, 7, 9, 10, 11, 17, 19, 20, 40 i 49 oraz linie autobusowej komunikacji zastępczej T-9 i T-20

W mieście uruchomione zostały tymczasowe przystanki autobusowe:

- Chorzów ZUS 32 – zlokalizowany przy ul. Dąbrowskiego, na wysokości istniejącego przystanku autobusowego;
- Chorzów Truchana Szpital 31 i 32 – zlokalizowany przy ul. Truchana, na wysokości szpitala;
- Chorzów Hajducka 32 – zlokalizowany przy ul. Dąbrowskiego, przed skrzyżowaniem z ul. Hajducką;
- Chorzów Cmentarz 32 – zlokalizowany przy ul. Dąbrowskiego, na wysokości cmentarza;
- Chorzów Miasto PKP 31 – zlokalizowany przy ul. Rostka, na wysokości sądu;
- Chorzów Pałac Ślubów 32 – zlokalizowany przy ul. Dąbrowskiego, przed skrzyżowaniem z ul. Bankową.

Szczegółowe informacje na temat wszelkich zmian są zamieszczane w specjalnym komunikacie na stronie rj.metropoliaztm.pl. Ostatnia aktualizacja miała miejsce 17 czerwca br.

Zmiany w układzie linii autobusowych

i Mapa przedstawia tylko trasy autobusów dla których wprowadzono zmiany

Szczegóły

Estakada na rynku w Chorzowie została zamknięta z przyczyn technicznych. Nie ma przejazdu dla samochodów, pieszych, rowerzystów, wstrzymany także jest ruch tramwajowy i autobusowy na tym odcinku. Pociągi linii S8 kursują zgodnie z rozkładem jazdy.

↻ Linie autobusowe

Na zmienionych trasach kursują linie: **6 (dotyczy tylko wieczornych i wczesnoporannych kursów na skróconej trasie z Gliwic do Chorzowa).**

Autobusy linii 6 z Gliwic do Katowic kursują na dotychczasowej trasie), 0M3, 022, 048, 074, 092, 098, 0139, 0165, 0190, 0192, 0632, 663, 0664, 0830, 0840, 0840N, 0974, 998. Uruchomiona zostaje linia T-9.

Przystanki zastępcze

Uruchomiono przystanki zastępcze: **I** Chorzów Stadion Śl. [33], [34], **II** Chorzów/Katowice Stadion Śl. [31], [32], **III** Chorzów Floriańska [31], **IV** Chorzów Teatr Rozrywki [32], **V** Chorzów Sobieskiego [31], **VI** Chorzów Zjednoczenia [31], **VII** Chorzów ZUS [32], **VIII** Chorzów Truchana Szpital [31], [32], **IX** Chorzów Hajduka [32], **X** Chorzów Cmentarz [32], **XI** Chorzów Miasto PKP [31], **XII** Chorzów Pałac Słobów [32], **XIII** Chorzów Wolności Tymczasowy [31], [32], **XIV** Chorzów Filarowa [32]

Zmiany w układzie linii tramwajowych

czątkowy
w kółku

 AKTUALIZACJA

06.06.2025, 15:00

Ważny od 07.06.2025 r.

Ważny od 07.06.2025 r.

Szczegóły

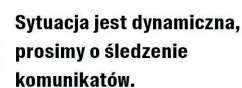
Estakada na rynku w Chorzowie została zamknięta z przyczyn technicznych. Zamknięcie obejmuje cały ruch - zarówno na estakadzie, jak i pod nią. **Nie ma przejazdu dla samochodów, pieszych, rowerzystów, wstrzymany także jest ruch tramwajowy i autobusowy na tym odcinku.**

Linie tramwajowe

Kursowanie linii 17 zostaje zawieszona,
a w zamian trasa linii **20** zostaje **wydłużona** do przystanku **Chebbie Pętla** (trasą linii 17). Linia **11** kursować będzie na odcinku: **Zawodzie Zajezdnia - Chorzów Stadion Śl. Pętla Zach.** Na odcinku **Chebbie Pętla - Chorzów Muzeum Hucnictwa**, zamiast linii 11 pojedzie linia **10**.
☞ Uruchomiona zostaje linia **T-9**, natomiast trasa linii **40** będzie **wydłużona** do przystanku **Chorzów Dworcowa**.

Linie Kolei Śląskich

Pociągi linii **S8** z Chorzowa Batorego do Lublińca (przez Bytom i Tarnowskie Góry) **kursują zgodnie z rozkładem jazdy.**

W ramach cyklu artykułów, który zatytułowaliśmy „Spacery po regionie”, zachęcamy do wspólnych wędrówek ścieżkami Śląska i Zagłębia Dąbrowskiego. Są to wyprawy niezwykle - odwiedzimy interesujące miejsca i obiekty, które znajdują się blisko nas, po sąsiedzku albo nawet w naszym mieście, a dla wielu wciąż pozostają nieznane.

Szlakiem Husarii Polskiej (część II)

Kontynuujemy rozpoczętą przed miesiącem wędrówkę Szlakiem Husarii Polskiej. Przed nami około 40 kilometrów niezwykle interesującej trasy, prowadzącej przez malownicze miejscowości o bogatej historii.

Pierwszy odcinek zakończyliśmy przy Kopcu Wyzwolenia w Piekarach Śląskich. Stąd kierujemy się przez Kozłową Górę (piekarską dzielnicę, wzmiankowaną już w XV wieku) do Orzecha. Pierwszy zapis o tej miejscowości pochodzi z 1277 roku. Aż do końca II wojny światowej historia Orzecha związana była z rodem Henckel von Donnersmarck ze Świerklańca. W XIX wieku właściciele wzniesli tutaj sztuczne romantyczne ruiny zamku, które jednak nie wytrzymały upływu czasu - pozostały z nich jedynie niewielkie fragmenty murów i baszty. Idąc dalej, wzdłuż torów kolejowych, docieramy do stacji PKP Nakło Śląskie. Możemy tu zauważyć wapienniki, eksploatowane od XVI wieku aż do 1959 roku. Na terenie miejscowości, od XIV wieku, czynne były również kopalnie rud srebra i ołowiu. Obecnie do najciekawszych zabytków Nakła Śląskiego należą: neogotycki pałac rodziny Donnersmarcków z 1856 roku wraz z parkiem

Pałac Donnersmarcków w Nakle Śląskim

krajobrazowym, neoromański kościół pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa wybudowany w latach 1892-1894 oraz neoromańskie mauzoleum rodowe Donnersmarcków z 1889 roku. Z Nakła udajemy się do założonej pod koniec lat 20. XX wieku Osady Jana, stanowiącej obecnie dzielnicę Tarnowskich Gór, a następnie kierujemy się do centrum miasta. To właśnie w tym mieście w dniach 20-22 sierpnia 1683 roku,

w drodze do Wiednia, zatrzymał się król Jan III Sobieski. Tutaj także polski władca żegnał się ze swą ukochaną żoną, królową Marysieńką. Według przekazów, król wraz z dworem zamieszkać miał w budynku przy tarnogórskim Rynku nr 1 (w tzw. Domu Sedlaczka). Obecnie znajduje się tutaj m.in. siedziba Muzeum. Na narożu domu zamontowano tablicę pamiątkową, upamiętniającą 300. rocznicę wiedeńskiej odsieczy. Miasto Tarnowskie Góry, zwane po łacinie Montes Tarnovicensis, powstało w XVI wieku, a jego dzieje ściśle związane są z rozwojem górnictwa kruszcowego srebra i ołowiu oraz wydaniem (za przyczyną Jana II Dobrego w 1528 roku) w języku polskim praw górniczych, tzw. Ordunku Górnego, gwarantującego wolności górnicze. Okres górnictwa kruszcowego zakończył się na początku XX wieku. Obok górnictwa rozwinęły się tutaj handel, rzemiosło i szkolnictwo. W 1857 roku do miasta doprowadzono kolej, a w 1873 roku powołano Starostwo Tarnogórskie. Pamiątką górniczych tradycji Tarnowskich Gór jest wpisana na listę UNESCO Kopalnia Srebra, skansen maszyn parowych i Sztolnia „Czarnego Pstrąga”. Podziemna kopalniana trasa turystyczna biegnie dawnymi wyrobiskami kopalnianymi, eksploatowanymi od XVI do XIX wieku. Mieści się ona na głębokości około 40 metrów, a docieramy do niej oryginalną windą górniczą szybu „Aniol”. Trasa ma 1740 metrów długości i zajmuje 1,5 h pieszej wędrówki podziemnymi korytarzami i komorami wyrobiskowymi, w których panuje stała temperatura wynosząca ok. 10

Mauzoleum Donnersmarcków w Nakle Śląskim

Słynny Dom Sedlaczka w Tarnowskich Górach

Ośrodek Salezjański w Reptach Śląskich

Dawne kamienice mieszczańskie na tarnogórskim Rynku

stopni Celsjusza. Atrakcją podziemi jest również przejazd łodziami w sztolni „Czarnego Pstrąga”. Innymi ciekawymi zabytkami miasta są świątynie: kościół św. Anny z 1617 roku (dawniej św. Jakuba), kościół świętych Apostołów Piotra i Pawła z 1566 roku, a także kościół ewangelicko-augsburski z drugiej połowy XVIII wieku. Na Rynku, oprócz wspomnianego Domu Sedlaczka, uwagę przykuwają domy dawnych bogatych mieszczan, z arkadowymi podcieniami o krzyżowo-kolebkowej konstrukcji, wzniesione w latach 1550-1582. Na płycie Rynku znajduje się także miejska studnia z kołowrotkiem. Spacerując po pięknym, tarnogórskim Rynku, nie można ominąć majestatycznego, neorenesansowego Ratusza, wzniesionego w latach 1896-1898. Budynek jest bogato zdobiony, m.in. herbami rodu Donnersmarcków, królestwa Prus, cesarstwa niemieckiego i Tarnowskich Gór, a w niszy fasadowej znajduje się postać tarnogórskiego gwarka. Na Rynku pod numerem 5 usytuowany jest Dom Cochlera z XVII wieku, w którym w 1790 roku założono istniejącą do dziś aptekę „Pod Białym Aniołem”. Opuszczając centrum Tarnowskich Gór, kierujemy się w stronę dzisiejszej dzielnicy tego miasta - Rept Śląskich. Wieś wzmiankowana była już w bulli papieża Innocentego III z 12 sierpnia 1201 roku. Należała wówczas do dóbr norbertanów z wrocławskiego klasztoru św. Wincentego. W późniejszym okresie Repty należały do różnych rodów szlacheckich, m.in. Wrochemów, Grandon, Holly, Pückler, Raczek, Larisch, a od 1824 roku - Donnersmarcków ze Świerklańca, którzy byli właścicielami miejscowości aż do 1945 roku. Oprócz tego ich własnością były Stare Repty, założone w XVII wieku, a także od 1748 roku - tzw. Nowe Repty. W Reptach, podobnie jak na pozostałych terenach powiatu tarnogórskiego, już od XII wie-

ku prowadzono wydobywanie rud srebra i ołowiu, co potwierdzone zostało przywilejem górniczym księcia opolskiego Władysława z 1247 roku. Parafia na terenie wsi powstała już w XIII wieku. Z tego też okresu pochodził pierwszy kościół parafialny pw. św. Mikołaja, wzniesiony z fundacji krakowskiego kanonika Henryka z Rept. Była to niewielka, jednonawowa budowla, którą w 1871 roku rozebrano, a w jej miejsce w 1872 roku postawiono neogotycki kościół, który przetrwał do dzisiaj. Do najcenniejszych terenów Rept zaliczyć należy Park Donnersmarcków. W samym centrum parku, na terenie dawnego pałacu, w latach 60. i 70. ubiegłego wieku, wybudowano Górnośląskie Centrum Rehabilitacji „Repty” im. gen. Jerzego Ziętka. Nieopodal mieści się Salezjański Ośrodek Szkolno-Wychowawczy, w którym zachował się fragment dawnej masztalerni rozebranego pałacu Donnersmarcków. Niewątpliwą atrakcją turystyczną parku są dwa szyby Sztolni Czarnego Pstrąga: „Ewa” - o głębokości 20 m i „Sylwester” - o głębokości 30 m. Kolejnymi punktami naszej wyprawy są pobliskie miejscowości - Wieszowa i Grzybowice. Ta pierwsza wzmiankowana była już w 1305 roku w księdze uposażeń biskupów wrocławskich. Zachował się tu kościół parafialny pw. Trójcy Świętej z lat 1896-1908, a także XVII-wieczny pałac Grotkowskich, należący od 1839 roku do rodziny Hencel von Donnersmarck. Grzybowice, miejscowość wzmiankowana już w XIV wieku, to od 1951 roku dzielnica Zabrze. Przemieszczając się przez kolejną dzielnicę Zabrze, Mikulczyce, dochodzimy do Szalszy i Żernik, które są dzielnicami Gliwic. Wieś Szalsza wzmiankowana była w XV wieku, a przez kolejne stulecia należała do kilkunastu właścicieli m.in. Giedlińskich i Greolingów. Ci drudzy byli

właścicielami Szalszy na przełomie XIX i XX wieku, a pozostałością po nich jest niewielki, wykonany z czerwonej cegły elewacyjnej pałacyk, wybudowany w latach 70. XIX wieku. Nieopodal usytuowany jest drewniany kościółek pw. Narodzenia Najświętszej Maryi Panny, pochodzący z około 1460 roku. Wyposażenie kościoła pochodzi głównie z XIX wieku i reprezentuje styl późnobarokowy. Najcenniejszym zabytkiem świątyni jest gotycki obraz Madonny z Dzieciątkiem w otoczeniu apostołów, pochodzący prawdopodobnie z 1460 roku. Przy kościele założono cmentarz z licznymi zabytkowymi nagrobkami. Ostatnim punktem drugiej części szlaku Husarii Polskiej są Żerniki, dziś dzielnica Gliwic, wzmiankowane w 1278 roku. W XVI, XVII i XVIII wieku Żerniki były podzielone na dwie części - jedna była w rękach prywatnych (Mikołaj Napski oraz von Gröling), a druga należała do miasta Gliwice. Włączenie całości do Gliwic nastąpiło w 1927 roku. Obecnie w Żernikach znajduje się m.in. kościół parafialny pw. św. Jana Chrzciciela, wzniesiony w latach 30. ubiegłego wieku. Ciekawostką jest to, że w 1935 roku w Żernikach powstało wzorcowe osiedle domów dla górników. Przy każdym z nich powstały przydomowe ogrody. Ponadto na osiedlu wybudowano dom gminny i szkołę.

Tekst i zdjęcia: Adam Lapski
Przewodnik turystyczny

Drewniany kościół w Szalszy z około 1460 roku

XIX-wieczny pałacyk w Szalszy

Studnia na Rynku w Tarnowskich Górach z widokiem na kościół ewangelicki

Kryształowy jubileusz z tramwajem - nowym muzealnym eksponatem

Muzeum Historii Polski Ludowej w Rudzie Śląskiej obchodziło 15-lecie swojego istnienia. Jubileuszowe uroczystości odbyły się w sobotę 14 czerwca na terenie dawnego folwarku Dwór Nowa Ruda, gdzie w 2010 roku zrodziła się ta unikalna w skali kraju placówka muzealna.

Od początku istnienia Muzeum gromadzi pamiątki codzienności z czasów Polski Ludowej i każdego roku przyciąga dziesiątki tysięcy odwiedzających. – Piętnastolatek czuje się doskonale. Jubileusz przeszedł już do historii jako niezapomniane wydarzenie ze względu na liczbę osób, które nas odwiedziły – mówi Monika Nizioł, założycielka i prezes Fundacji Minio-nej Epoki, dyrektor Muzeum Historii Polski Ludowej w Rudzie Śląskiej. Obchody kryształowego jubileuszu miały wyjątkowo barwny i rodzinny charakter. Na scenie pojawili się artyści z In-n-Y-ego Domu Kultury, a dzieci mogły obejrzeć musical „Akademia Pana Kleksa” w reżyserii Joanny Aleksy. Publiczność zachwyciły także występy Śląskiej Sceny Młodych oraz zespołu Paragraf. Niezwykłą atrakcją była możliwość zobaczenia muzealnych eksponatów w ruchu – wolontariusze pokazywali m.in. jak szyło się na zabytkowych maszynach czy jak wyglądały typowe mieszkania pełne kryształów i politurowanych mebli.

Nie zabrakło również muzyki na żywo. Zagrała Orkiestra Dęta KWK „Pokój” pod batutą Jacka Kamy, a swoje umiejętności wokalne zaprezentował Chór Mieszany „Ogniwo” z Katowic. Szczególną niespodzianką dla kolekcjonerów była obecność rudzkich filatelistów, którzy przygotowali okolicznościowe znaczki dedykowane muzeum.

Dużym zainteresowaniem cieszył się spacer historyczny, prowadzony przez Adama Kowalskiego ze Stowarzyszenia TURuda pt. „Utopek w czarnej Wołdze, czyli śląskie lęki od folkloru do creepy pasty”. Galeria muzealna zaprosiła natomiast na wystawę fotografii Joanny Helander „Anioły, koksownie i inne cuda”, której towarzyszył współautor, Bo Persson. Modowym akcentem obchodów był pokaz Joanny Decowskiej, projektantki czerpiącej inspiracje z tradycyjnego stroju śląskiego.

Wyjątkową atrakcją jubileuszu był nowy eksponat plenerowy – historyczny tramwaj typu 105Na, który zadebiutował na dziedzińcu muzeum dokładnie w dniu obchodów. Pojazd, wyprodukowany w chorzowskim Konstalu w 1987 roku, ma za sobą bogatą historię (tekst na ten temat zamieszczamy na str. 10). Z Gliwic do Rudy Śląskiej przetransportowano go 13 czerwca, ustawiając na specjalnie przygotowanym torowisku. Dziś stanowi integralną część ekspozycji, można do niego wejść i zobaczyć wnętrze zachowane niemal w oryginalnym stanie, co stanowi nie lada gratkę dla miłośników komunikacji miejskiej i historii techniki.

– Morze ludzi, które przyszło zobaczyć ten tramwaj potwierdza tylko, że to dobre miejsce dla tego eksponatu, który, trochę żartobliwie, reklamowaliśmy jako pierwszy tramwaj w Bielszowicach – śmieje się Monika Nizioł. Muzeum przygotowało również bogatą ofertę animacji: warsztaty dla dzieci i dorosłych, gry terenowe, strefę najmłodszych, w której wiersze czytała Monika Czoik-Nowicka. Z okazji jubileuszu powstała galeria prac plastycznych dzieci z Miejskiego Przedszkola nr 4 im. Misia Uszatka, kultowego bohatera epoki PRL.

Nie zabrakło również akcentu charytatywnego. Podczas spotkania prowadzona była zbiórka środków dla Fundacji „Iskierka”. Goście mogli skosztować urodzinowego tortu przygotowanego przez Piekarnię-Cukiernię

Monika Nizioł, dyrektor Muzeum Historii Polski Ludowej w Rudzie Śląskiej, odznaczona została Złotym Krzyżem Zasługi. Na zdjęciu z Michałem Pieronczykiem, prezydentem Rudy Śląskiej

Fot. www.rudaslaska.pl

Fot. www.rudaslaska.pl

Jakubiec, a o kulinarne doznania zadbał także Pub Druid. Na stoiskach dostępne były kraftowe miody, lody, wypieki, rękodzieło Zakładu Aktywności Zawodowej oraz materiały promocyjne Fundacji Godula Hope.

Kulminacyjnym momentem jubileuszu było uhonorowanie osób, które przyczyniły się do sukcesu rudzkiej placówki. Monika Nizioł, założycielka i prezes Fundacji Minionej Epoki, otrzymała Złoty Krzyż Zasługi. To właśnie dzięki jej wizji i pracy stare zabudowania folwarczne zyskały nowe życie.

– Było to dla mnie ogromne zaskoczenie. Rzadko zdarza mi się zanieść, a to był taki właśnie moment. Traktuję to jako zobowiązanie do

jeszcze większego wysiłku – podkreśliła dyrektor Muzeum Historii Polski Ludowej w Rudzie Śląskiej.

Specjalne wyróżnienia, tytuły „Kamrata Rudzkiego”, otrzymali także przewodnicy: Barbara Michna, Dorota Dębosz i Kamil Warzecha, wręczone przez prezydenta Michała Pierończyka i wiceprezident Aleksandrę Skowronek.

Spółka Tramwaje Śląskie S.A. została oficjalnym Partnerem Sezonu 2025 Muzeum PRL w Rudzie Śląskiej. W jubileuszowych uroczystościach uczestniczył Marcin Michalik, członek Zarządu Spółki.

map

8. urodziny Metropolii

Kierunek GZM to festiwal mikrowycieczek do niezwykłych miejsc, możliwość poznawania – w towarzystwie wyjątkowych przewodników - pierwszej w Polsce Metropolii. To także okazja do świętowania! W ten sposób Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia obchodzi swoje 8 urodziny.

W tegorocznym programie znalazły się 194 wycieczki do 41 miast i gmin tworzących Górnośląsko-Zagłębiowską Metropolię. Razem możemy zachwycić się zabytkami, przyrodą, historiami miejsc i ludzi. Do wyboru mamy mikrowyprawy zaskakujące lub tradycyjne, wyciszające lub z muzyką, relaksujące bądź sportowe, dla rodzin z dziećmi, dla młodzieży i dla nieco starszych. Będzie rekreacyjnie i aktywnie, romantycznie i rozważnie, czasem z przymrużeniem oka i zabawnie, a czasem bardzo serio.

Uwaga! Uczestnicy festiwalu Kierunek GZM w czasie trwania wydarzenia mogą korzystać z komunikacji publicznej bezpłatnie. Samodzielnie wygenerowany kupon upoważnia do bezpłatnego przejazdu autobusami, tramwajami i trolejbusami w sieci Transport GZM.

Szczegóły na stronie www.kierunekgzm.pl

„Gwiazda” Muzeum PRL w Rudzie Śląskiej

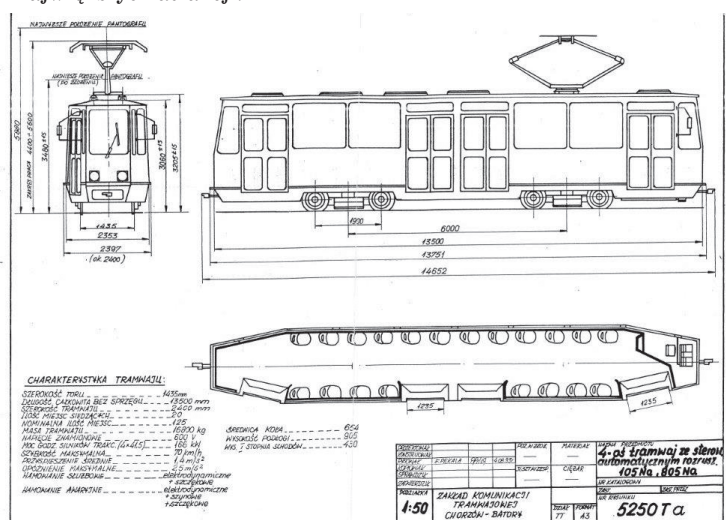
**Wyszperane
w archiwum**

Pasjonaci tramwajów każdy wagon traktują jak członka swojej wielkiej rodziny. Interesują się nim praktycznie od chwili, kiedy po raz pierwszy wyjechał na tory, albo nawet jeszcze wcześniej. Kopalnią wiedzy w tych tematach jest Rafał Oszczęda, który w ramach naszego cyklu „Wyszperane w archiwum”, przygotował - przy udziale pracowników spółki Tramwaje Śląskie S.A. - materiał dotyczący „gwiazdy” Muzeum PRL w Rudzie Śląskiej – wagonu 105Na o numerze podwozia 2491. To jednoczłonowy, jednokierunkowy wagon silnikowy, będący rozwinięciem konstrukcyjnym tramwaju 105N. Jego cechą charakterystyczną były duże przeszklenia, przez co potocznie nazywano go... „akwarium”.

W latach 1987-2003 wagon ten był oznaczony numerem taborowym 890. W sobotę 30 sierpnia 2003 roku (to się nazywa dbałość o szczegóły, rzeczywiście tym dniem była sobota - przyp. redakcji) nastąpiła zmiana dotychczasowego numeru. W jej wyniku miejsce 890 zajął 348. W sobotę 15 maja 2004 roku powrócono do numeru 890. Z tym oznaczeniem wagon jeździł po krakowskich torach do początku grudnia 2008 roku.

W piątek 5 grudnia 2008 roku podjęta została decyzja o przekwalifikowaniu go na cele gospodarcze. Stał się wozem szkoleniowym dla kursantów. Skutkowało to kolejną zmianą numeru taborowego, tym razem z 890 na 140L. Tym numerem nasz wagon nie nacieszył się długo. W marcu 2009 roku powrócił do normalnego ruchu, jako 285. Zakończył swoją pracę w maju 2025 roku. Ostatni kurs odbył 28 maja 2025 roku z zajezdni w Będzinie. Był eksploatowany przez 38 lat! Od połowy czerwca tego roku można go zobaczyć w Muzeum PRL w Rudzie Śląskiej, gdzie jest jedną z największych atrakcji.

Marka i typ: Konstal 105Na

Rok produkcji: 1987r.

Właściciele: 1987 r. – 2008 r. MPK Kraków

12.2008 – 12.06.2025 r. Tramwaje Śląskie S.A.

Dane techniczne

Liczba członów	1
Długość ze zderzakami	13 750 mm
Szerokość	2 400 mm
Wysokość bez odbieraka	3 060 mm
Masa	16 800 kg
Szerokość toru:	1 435 mm
Rozstaw osi w wózkach	1 900 mm
Moc silników	4 x 41,5 kW
Typ silników	LTa - 220
Napięcie zasilania	600 V DC
Prędkość maksymalna	70 km/h
Liczba miejsc siedzących	20
Łączna liczba miejsc	125
Wysokość podłogi	905 mm

Przeprowadzki

1987 r. – 2003 r.	zajezdnia Podgórze,
2003 r. – 04.2004 r.	zajezdnia Nowa Huta,
05.2004 r. – 11.2008 r.	zajezdnia Podgórze,
12.2008 r. – 05. 2025 r.	zajezdnia Katowice Zawodzie,
07.2015 r. – 03.2016 r.	zajezdnia Gliwice (tymczasowe wypożyczenie),
04.2016 r. – 05.2025 r.	zajezdnia Stroszek (tymczasowe wypożyczenie),
06.2025 r. – aktualnie	Muzeum PRL Ruda Śląska.

Opracowanie: Rafał Oszczeda oraz pracownicy spółki Tramwaje Śląskie S.A.

Liczba miesiąca: 1 630 000 000 zł

Przygotowując liczbę, która mogłaby zobrazować poniższy materiał, za punkt wyjścia przyjęliśmy średni koszt jednej kawy. Mając na względzie serca tych, którzy zaangażowani byli w przygotowanie i realizację zadań stanowiących podstawę do czerwcowej „Liczby miesiąca” uznaliśmy, że będzie to kawa latte lub cappuccino, zakupiona w jednej ze śląsko- zagłębiowskich kawiarni, uśredniając - 13 złotych za sztukę.

A teraz do rzeczy. Tym razem do naszej „Liczby” zaprosiliśmy Pion Inwestycji spółki Tramwaje Śląskie S.A. Wizytówką jego pracy był czteroetapowy (ostatnim był zakup 6 tramwajów), realizowany w latach 2017-2024, Projekt pn. „Zintegrowany Projekt modernizacji i rozwoju infrastruktury tramwajowej w Aglomeracji Śląsko-Zagłębiowskiej wraz z zakupem taboru tramwajowego”. Projekt obejmował 43 zadania infrastrukturalne, zakup taboru oraz pojazdów specjalistycznych. Głównym celem było usprawnienie istniejącego systemu komunikacji publicznej na terenie Aglomeracji Śląsko-Zagłębiowskiej poprzez zwiększenie udziału przyjaznego środowisku transportu tramwajowego.

Cele szczegółowe:

- Poprawa ogólnej sprawności i niezawodności systemu komunikacji publicznej,
- Poprawa ogólnego wizerunku, atrakcyjności i komfortu systemu transportu publicznego dla podróżnych,

- Zintegrowanie istniejących systemów komunikacji publicznej w Aglomeracji Śląsko-Zagłębiowskiej,
- Zmniejszenie udziału komunikacji indywidualnej na rzecz komunikacji publicznej,
- Ograniczenie negatywnego oddziaływania transportu tramwajowego na środowisko.

Co warto podkreślić, cele Projektu były spójne z celami osi priorytetowej VI Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, tj. większym wykorzystaniem niskoemisyjnego transportu miejskiego poprzez rozwój i integrację systemów publicznego transportu zbiorowego w miastach. Wartość całkowita Projektu wyniosła 1 mld 630 mln złotych. Wracając do wymienionych na wstępie kaw. Za tę sumę można byłoby ich kupić.... 125 384 615 i jeszcze jedną „małą”.

Zestawienie rzeczowe projektu pn. „Zintegrowany Projekt modernizacji i rozwoju infrastruktury tramwajowej w Aglomeracji Śląsko – Zagłębiowskiej wraz z zakupem taboru tramwajowego - etap I, II, III”

Lp.	Nazwa zadania	długość torowiska (mtp)	długość sieci trakcyjnej (m)	Pętle	Perony	Wiaty	Podstacje	Obiekty mostowe
1	Projekt - etap I	79,840.24	73,661.25	9	134	68	2	7
2	Projekt - etap II	41,520.85	37,205.68	3	79	52	2	3
3	Projekt - etap III	3,479.00	1,572.00	0	5	0	0	1
Razem		124,840.09	112,438.93	12	218	120	4	11

Pracuj z nami!

Spółka Tramwaje Śląskie S.A., ceniony i pewny pracodawca, poszukuje pracowników wielu specjalności.

SPRAWDŹ - może szukamy właśnie Ciebie!

Obecnie trwa rekrutacja na stanowiska pracy:

- mistrz do spraw remontów pojazdów, regeneracji (ZUR Chorzów)
- malarz-lakiernik (Chorzów)
- elektromonter urządzeń i aparatury trakcji elektrycznej (Bytom, Będzin, Chorzów, Gliwice, Katowice)
- elektronik (Bytom, Chorzów, Gliwice)
- ślusarz taboru szynowego (Chorzów, Katowice, Będzin)
- monter sieci elektrotrakcyjnych (ZTS)
- ślusarz (ZTS Będzin)

- ślusarz torowy (ZTS)
- frezer (ZTS Będzin)
- spawacz (ZTS)
- kierowca (ZTS)
- nabór na kurs motorniczego tramwaju (stała rekrutacja)

Szczegóły znaleźć można na stronie www.tram-silesia.pl w zakładce OGŁOSZENIA I OFERTY PRACY.

Krzyżówka

Ewa, piłkarka klubu z Barcelony		Czyn podstępny		Polowanie	W niej talary		Chłodna pora roku		Wyspa grecka		Na głowie zbira			
Gadatliwa kobieta				Konkurentka			Cienka, sucha kielbaska				Łapa			
Mafia z Neapolu							Tradycyjny strój japoński							
					Dawny fałsz				Bliźniak					
Region z Kruszwicą									Czeskie auto					
Powód					Szeks-pirowski król		Cięgi, chłosta							
			Droga wśród drzew						Pan dla Zagłoby					
Odpowiedni czas		Pełen słoń					Błąd serwisowy			Rosyjska zupa rybna	Dawny właściciel ziemski			
			Napój mleczny						Tył statku					
Dużo go w powietrzu		Imię Ramsaya, słynnego kucharza	Barwna papuga				Przechadzka							
			Siekiera strażaka						Łomot, łoskot					
									Ewolucja narciarska	Parametr traktora				
Drewniany instrument dęty	Kierownictwo portu	Element uprząży												
Błonica krtani														
Kontrola														
					Imię jak kwiat		Ferment	Dawniej o wsi						
								Zawiązek kwiatu						
Pani w drodze								Imre, twórca operetek			Ukraiński bazarz ludowy			
			Sprzęt lotnej		Rząd lamp scenicznych		Stolica Ruandy							
							"La ...", wł. opera							
Grzech		Smakołyk												
Wypływa w postaci ławy		Richard, amer. aktor	De ..., zespół						Syn Dedala	Imię Lollob-rigidy		Odmiana chalc-edonu		
					Ziołowy specyfik				Dawna zabawa					
Metal na silne magnesy							Wieczorowy strój męski							
					Do wyrównywania tynku				"... z Zielonego Wzgórza"					
Kuzynka jelenia														
W parze z praktyka							Przerwa teatralna							

Litery w kolorowych kratkach, czytane rzędami, utworzą rozwiązanie.

Wśród czytelników, którzy nadesłali prawidłowe rozwiązania do 15 lipca 2025 r. na adres wydawcy, rozlosujemy nagrody rzeczowe. Z laureatem z poprzedniego numeru skontaktujemy się osobiście.

Adres redakcji: Agencja Mediów Lokalnych mediaL, ul. Katowicka 107, 41-500 Chorzów.

Rozwiązania można przysyłać pocztą elektroniczną na adres: biuro@agencjamedial.pl.

Uwaga: oprócz adresu nadawcy należy podać numer telefonu kontaktowego.